Србобран излази: СРЕДОМ и СУБОТОМ.
Предплату примаю све ц. и кр. поште, познати скупитељи и уредничество (грчка улица у кући брой 1491).
Рукописи невраћаю се натраг.

СРБОБРАН

Предплатне цене: на три месеца 2 ф. 50 н., на по год. 5 ф., на год. 10 ф. а. вр.
Огласи: маньи до 20 врста за тринут стаю 3 форинта 70 новч. већи преко 20 до 40 врста 6 фор. аустријске вредности.

237

ГОД. V. У НОВОМ САДУ У СУБОТУ 13. НОВЕМБРА 1865. БРОЙ 91.

Нови Сад 12 нов.

У последнѣм брою овога листа рекосмо, да е задатак хрватског сабора колико славан, толико тежак, и да рѣшенѣ његово олакшава или отежчава рѣшенѣ не само угарског, него и цѣлокупноаустријског питаня. Неизвѣстност правца, коим ће хрватски сабор у погледу рѣшеня државноправног питаня поћи, починѣ већ и мађарской журналистици страх задавати, кои е у толико основани, што бечка „Преса“ светуе сабор хрватски, да прими октобарску диплому и фебруарски патент, и да тим све комбинациие мађарске уништи. Против овога устае сад барон Етвеш у своме органу и каже, „да ће се Мађари обадве здресе од 1861 постоянно држати, т. е. све чинити, што се без разкомаданя землѣ и без жртвованя нѣне независности дае чинити. Кад се пак од стране централиста каже, да би Хрватска, примивши просто октобарску диплому и фебруарски патент, овом майсторном Угарску у неописану забуну довела и ню побудила, да се окане позиције, коие се она дояко држала, то се люди яко вараю.“

„Допуштамо, да би забуна могла велика бити, ако би Хрватска обуставлени фебруарски патент примила. Заиста неописано би нас изненадило, кад би се Хрватска одважила на то, што би саевим противно било заключеню од год. 1861, и нас би яко тиштало, кад би се опай народ, с коим смо ми кроз сав наш повѣстнички период свезани били, у каквом заключку изяснио, да хоће ону свезу саевим да раздреши, коя е међу нама постояла. — Али Угарска зато не може оставити своју позицию, ер, и кад би могли допустити, да би се Хрватска од нас засвагда хтѣла одцѣпити и у ред аустријских провинция ступити, и законодавству и влади се подчинити, што би било противу уставног мишленя хрватског народа; ми не би томе на пут стали, као што смо то іошт у адреси год. 1861 изрекли, али не можемо с наше стране никад то за законито и уставно припознати, нити на то саизволити.“

Барон Етвеш заключуе чланак: „Ако Хрватска од своих досадашньих начела одступи, заиста знатно мѣня наш положай; ер она наново отежчава изравнанѣ, коие сви држимо да нам е од преке нужде, и до кога мислиемо да ћемо ва кратко време доћи.“

Много оштрие прецизира своие гледиште у овом питаню „Дебата“, полузванични лист угарске канцеларие:

„§. 4 чл 1 *прагматичне санкциие* ясно каже: да се Угарска и с њоме скопчане краљевине и провинциие „*такођер као нераздельиве имаю сматрати.*“ — — „Од онога часа, од кад е Његово величество, цар, изяснио се, да се законитом основу свога царства, прагматичной санкции, враћа, била е у начелу повраћена цѣлокупност угарске круне, и за владу, ако е хтѣла намѣрама монарха да одговори, постала е дужност, да све учини, да се начело и оживотвори.“

Далѣ вели „Дебата“: „Даде ли хрватски сабор *фузионской странци* већину у државноправном питаню, онда ће Хрветска у свима осталим точкама на угарском сабору као од найболѣ браће предусретнута бити и угарской круни процвѣтат' ће наново пада на слогу, мир, слободу и благостанѣ. Али, ако хрватски сабор наново пође на лепак бирократиие, онда на сусрет иде новой поворки горких превара; у Угарской застат' ће дѣло изравнаня, и држава ће можебити наново онамо доћи, гди іой нема лека. —

„То е садржай *питаня*: Цѣлокупност угарске круне. То е опасност, на кою с великим узнемиренѣм погледамо. Стои ли влада на главной стражи, да ову опасност од споразумлѣня и изравнаня уклони?“

Желити би било, да „Дебата“ у овом тугаљивом питаню мало смотрение поступа, ер нити Срби, нити Хрвати могу игноровати, догађае и крваву стечевину свою од год. 1848 и 1861.

Одговор г. А. Николићу руднянском.

Г. Ал. Н р. у допису свом од 20 окт. т. г. у бр 86 *овог листа наводи да е он бирачима своима о питаню народности своє убеђенѣ искренно разложио.* — Ово е истина, и ево како своє убеђенѣ о питаню народности разчленява

Он е исключиво за *грађанску* равноправност против србски привилегия — против заключеня благовештенског сабора — пак шта више и против арондованя жупания по народности, а што се рѣшеня народности тиче, он вели да Срби а и друге мађарске народности ни више ни манѣ несму искати него као што е на прошлом сабору 1861 барон Етвеш свой предлог у погледу изравнаня и задоволѣня народности ставио. —

Г. Николић умствуюћи о србским захтеваньма вели: Срби позиваю се на своя привилегия а садашньи е дух времена против ови, — и он е за укиданѣ свию привилегия. — Не могу пропустити да на ово у кратко неодговорим, да се само привилегие приватни права укидати могу — али никакои начин привилегие овострани Срба, ер ове су двострани уговори између народа србскога са едне, а с друге стране између краљева угарски, — коих е основ и са самим уставним законом од 1791. чл. 27 законито потврђен и кои закон ясно изказуе, да србске привилегие са земаньским кардиналним законима не стое у противусловию — даклем законите су, а у едно овай исти закон исказуе и то, да права угарског краля у погледу ових права неповредима остаю. —

Г. Н. вели далѣ да србске привилегие угарски уставни краль без саизволеня народног законодавства правоваожно издати ние могао. — И ово е неосновано убеђенѣ, ер то тек сам г. Н. признати мора, да е угарски устав чисто монархички, пак краль по природи грађанског величанства, сва величанствена права исключиво притяжава, ова неограничено упражнява, и почем е краљевско величество само у погледу права владательства ограничено, то е угарски краль дужан био, само у оним предметима владательства на ограниченѣ пазити, у погледу коих е са позитивним фундаменталним законима изриком исказано: да краль само са саизволенѣм законодавства упражнявати може; следовательно кад е краль угарски Леополд I у смислу закона 1526 чл 1. 6 априла 1690. 21 августа и 11 дец. 1690. 20 августа 1691. 31 мая 1694. и 4 марта 1695. іошт величанствено право, тичуће се извршуюће власти, неограничено упражнивао, — кое е упражненѣ тек у закону 1792 чл. 12 први пут ограничено било; то е Леополд 1. као угарски краль по праву величанства са едним страним народом нарочито у одсудном станю и у особиту корист државе, правоваожно пактирати и интернационалне уговоре правоваожно сачинити могао — пак сада почем су обвезаня србског народа као едне уговараюће странке у обрану найвишег престола и

ПОДЛИСТАК.

Нешто на „одговор г. А. Монашевићу свешт. и сачин. дух. бесѣда.“

Я сам у „Србобрану“ бр. 78 о. г. неколико врста, о „духовним беседама, кое е г. Монаш парох новосадски штампати дао, написао, па сам реко у тима врстама и то да има у дух. беседама „цела слова“ из „Stunden der Andacht“ Чокеа од речи до речи преведена; те сам мислио, да неби г. Мон. сагрешио, као и други, кои су досад тако превађали, и кои би унапред Чокеа превађали, шта више рекао сам да би валяло име онога страног ауктора чия се слова превађаю и штампаю, напоменути; с тим пре, што би онда они, кои осећаю, да и наша црквена књижевност, треба, да има Чокеа преведена, могли друга слова, коя се у „дух. беседама“ неналазе, превађали, и тако кад тад целог Чокеа имати би могли; што би заиста велика добит за нашу малену црквену књижевност била. Што сам ово реко, осим мога убеђеня мораю ми и други, безпристрасни свестни, за право дати.

Но г. Мон. осим што е истину речи мои, у одговору свом, припознати морао, наже и са личности моіом по „чистом христианском“ његовом срцу, забавляти се тако и толико, да сам принуђен се нашао замолити наше читаоце, да могу и я г. Мон. оном мером, коіом е мерио, одговорити.

Дед дакле да његовом одговору ближе дођемо.

Я сам одма с почетка мои врста и то споменуо, да ние моя намера побияти цену дух. беседама. Но да неваля, ил болѣ, ние слободно дати штампати туђа слова под своим именом, но да е болѣ и поштение казати име ауктора. А г. Монаш тумачећи мое мисли, и уплетаюћи коешта, што самой ствари ни у чем неодговара, па и „честите и невине душе“ узнемируюћи, придикуе да су беседе његове „роба украдена,“ па ни една поштена кућа неће, вели, краден еспап у своіой средини трпити а іош манѣ употребити па вели: „злато е злато, ал кад е крадено и оно губи свою унутрашню вредност.“ Оваком тумаченю и разлаганю г. Монаша, професор, ма кое штудие, неће завидити. Штета само што нам г. Монашевић не спомену іошт и споляшню! злата вредност.

А што г. Монаш, далѣ у свом одговору, боже прости присвая свевиденѣ и свезнанѣ себи и види I-о сакривено у мени смешенѣ а II-о уверенѣ „да е болѣ овдѣ ил онде тумарити и благовати;“ морам по „слабом суђеню мом“ на I-о казати, да му у духовном смислу свезнанѣ одричем, а признати принуђен сам да г. Монаш ако е из Н. Сада у Пирошу видио, да сам се я смеао кад сам „Рецензию“ читао, онда моро е, сам, или кров свога „уводу“ шпионирати „и дувар уши има“ но то мислим да му од руке не иде; а на II-о волян сам исповедити: да я у месту катихизираюћи и директорисаюћи, са своим трошком у консисториє долазећи и на комисие одлазећи, са никаквим касама манипулиранѣ и толико шпекулативног духа неимамъ, да сам мого куће у Н. Саду купити, где би, кад се тамо нађем, становати и благовати мого; но у явном гостилнику квартир и рану тражити морам, где и с друге стране, па и саме отмѣне грађане новосадске долазити видим, на кое би се позвати мого: како е скупо то наше „благованѣ“, а г. Монаша запитати смео: од куд дође „тумарити и благовати“ у одговор на „Рецензию“ духовни беседа? — вальда из „поштеног и чистог християнског срца?“ но Чоке му одговара: „Man möchte etwas bedeuten, eine gewisse Achtung unter den Leuten geniessen, und bringt sich doch selber um alle Achtung und Bedeutung.“ А напоследку мислим да е болѣ са поштеним и отмѣним, поштено, и явно благовати, него фарисейски — тайно мудровати.

Г. Монаш узносећи се у свом одговору, преговара іош мени, да „ништа радио и ништа писао нисам,“ те стим нагони и мене да се, с њим у читаоца наши, смешним учиним, ер валя ми казати да сам и я, іош као сирото ђаче, био од оних, кои су год. 1841-2 читаоницу пожунску па и новосадску завели кое сам све до пропасти НСада редовним чланом био, где г. М. видео нисам и да я као ђаче не само да нисам туђ рад под своим именом штампао, него и свой собствени, — ако и не бог зна какав у повременим листовима, као н. пр. „Смрт Црног Борђа; Опроштай; Завештай; Люба Шайкаша; Штатистични преглед Шайкашке, њни жителя и њиног воеваня; кою драму за „народно позориште и друге саставе, кои сам богме имена заборавио, — под коим год именом ил писменом, штампао и писао; а као свештеник жабальски, по обичаю тамошнѣм, народ свой у храму са катедре учећи, нисам се стидио, слово, покойног епископа Сергие, док іош штампано било ние, о слави црквеной пред млогобройним народом, говорити; и у предговору казати; да е слово, омилѣног словослова покойног епископа Каћанског. О истини, ови мои речи, нека се г. М. за прво у повременим изданиями, а за друго у мое, онда и онде бивше свештене сабраће увери; А да сам као свештеник радио и проповедао, биће, мислим, довольно, г. М кад прочита званичног протокола 31. юл. 1859. следеће врсте: „Препорученом ер. Петру Марковићу и осим напред изброяни заслуга, као пароху жабальском у катихизираню школске и недельне младежи и проповеданю слова божия примѣрно ревностному; тако ово проповеданѣм слова божия и т. д. и т. д. исти е едногласно од свию присуствуюћи засѣдателя за ассесора изабран — и потврђен,

угарске државе за време више од едног и по столећа употребљавана, то е са овим основ обвезаня српског народа и важност српски привилегия и од саме угарске државе уважен и признат, и овай правни основ са законом 1791 чл. 27 законито потврђен е. На основу овог сада Срби држе да е ту време, гди ће закопити наследник ап. краль престола у споразумлѣню са народним законодавством спрам Срба испунити она обвезаня, коя е као наслѣдни терет од найвиших предака примио, и коя е како по природном тако и по европейском међународном праву испунити дужан. — Од сами Мађара пак очекую Срби, да им крваве, законом признате на свою корист и обезбеђенѣ своє државе употреблѣне заслуге и са овим стечена хисторска права као народности главне факторе, коих се ни едан Србин осим проклетог изрода — морално неможе и неме одрећи — са свим игнорирати неће, ако и далѣ не желе да нам неслога трећем добродошла буде.

Г. Николић напоследак и то вели, да Срби немогу захтевати област, у коіой би као народ политични живити могли — ер по његовом мненю ово крњи единство државе. Господине! Срби знаду, шта е крњенѣ единства државе, они не захтеваю status in statu, већ само едан собственом крвлю заливени просторчич са аутономиом, какову свака жупания а нарочито Јазигски и Кумански диштрикти притяжаваю; а и муниципална аутономия угарске државе, ове самосталност и жупание као толико и толико самостални муниципия доказую нам ясно — да угарска никад такова држава била ние, коя е строго единство унутрашнѣ управе — кое е само свойство децентрализације — изискивала, и баш у овим муниципияма налазила е свагда найсталнию гаранцию устава. Када даклем Срби. кои су по садржаю привилегия као народ у ову државу примлѣни и кои су у овим привилегияма уемчано им народно и политично биће не единствено већ као народ одржати овлашћени — као грађани ове државе за одржати народно биће ово, државним инштитуцияма са свим сходно обезбеђенѣ захтеваю, немогу посумњати да овим единство државе повредити могу, на против уверени су, да када српска народност на основу законо признати привилегирати народни права у овой држави постои, да им се и област, у коіой ће-ду као народ политични живити моћи — и без кое обстанка немогу имати — одрећи неможе.

Ми саданьи Срби ових од наших праотаца за нас и наше потомство крвлю стечени права неможемо се а и несмемо се одрећи; ми их морамо обдржавати и бранити, пак за предстоећи земаљски сабор за посланике таке Србе изабрати, кои ће-ду тамо у име целог Српског народа народну желю и захтеванѣ изяснити, да са заключеня благовештенског сабора од 1861 године оживотворе и узаконе. Ако дакле г. Н. ние овог мнѣня већ ако и далѣ при том остае, да као од Срба изабрани посланик против обштег српског захтеваня буде и ако пре избора своим бирачима невзда такови програм какови су српски кандидати гг. Ђ. Стратимировић, Стеван Брановачки, Јаков Игнатовић и пр. — издали — то ће са овим и сам потврдити истину онога, што сам у бр. 83. овог листа казао.

Срби парданьског среза као Српско-Итебейци Ср. Парданци, Иванђани, Диняшани, Ср. Сент-Мартончани, Рудняни, Гађани. Модошани и Шурянци! Ви сте у овом срезу са Романима, кои ће-ду вас подпомагати и за Србина гласовати у абсолутной већини, и од вас изискуе се да за посланика Србина и то таковог изаберете, кои ће за Србе оно исто захтевати, што новосадски, в. бечкеречки, кикиндски, башахидски и прочи Српски посланици захтевали буду — а то е: *оживотворенѣ и узаконенѣ заключеня благовештенског сабора.*

У В Бечкереку 8 (11) 1865.

Д. Петровић.

Панславизам и славенске народности у Аустрии.

Бияше време у Аустрии — а ние баш давно тому — гди се и у официални кругови реч панславизам скупо продавала против свакому настояню, смераюћему на народну равноправност, против свакому появу славенскога духа.

Тога времена нема више, хвала Богу.

Ако се и данас іош кадкада са немачко-централистичке или мађарске стране та иста реч истим народом употреблюе, то спада додуше на нечисте изговоре партайне тактике, но даде се лако сватити, ако се и неда извинити.

Но када смо недавно и поедине — премда хвала Богу посебне — аустрийско-славенске листове видели, како се напиню и осталим словенским органом пребацую, да иду за панславенскими или панрусиским тежиям, или да они словенске народности у Угарской драже против хисторичким правама итд. — вастидисмо се, што іош дан данас међу нами аустрийским Славенима неспоразумлѣня илиподле страствености имаде, коя осталим народностим у монархии толи жалостан призор пружа.

Та тко жели у Аустрии политички панславизам т. е. сдруженѣ свих славенски народности у велико царство или државни савез? Тко жели у Аустрии панрусизам т. е. сдруженѣ сви Славена с руском државом? Тко жели напокон у Аустрии народни панславизам, т. е. скуплѣнѣ сви поедини славенски народности у едан едини народ?

Нико!

Сви поедини славенски народи имаду особито чуство племенско — одоено и оячано повестницом, пуном догађая и науке — толи крепко и живо, да свако поедино племе све своє силе на то напинѣ, да брани ту свою генетичку народност против страному народному упливу ма и од суплеменика свои.

Нека си о том мисли, како тко хоће — то е тако. Сваки одпор, коим се ми Славени опирасмо германизациии, борба, коіом се Угарски Славени бране проти помађареню, да и само „хисториско“ неповеренѣ, кое поедина славенска племена у Аустрии проти другим имаю — све то даде се разтумачити на посве наравски начин по оной живой самосвести племенской, коя се опире и то из петни жила проти сваке врсте народной асимилациии.

Глас народне самоуправности, кои се с величанственом слогом разтера кроз сва славенска племена Аустрие, зар он ние необориви доказ онога, да е свако славенско племе прие свега конзервативно у народном смислу, т. е. да оно неће бити творином за народна амалгамираня? Ако се поедине славенске народности проти свакой политичкой хегемонии другога коега порекла — ма она долазила с немачке, мађарске, талиянске или польске стране — одлучно опиру, у чем би мотив тому иначе био, ако не у оном колико яком, толико племенитом нагону за уздржанѣм самога себе, коим е свако поедино славенско племе надахнуто, те му правим инштинктом бригу задае, да она политичка хегомония напокон увек мора водити на покушае народне абсорпције?

Све е то свакому безпристраному оку ясно, да онай мора веома страствен бити или да су оному подле пакане, кои на Славене баца „панславизам.“

Пак ако и ест панславизам саблазан, кою само они виде, што ю — требаю, ипак се ми чврсто тога држимо, да у Аустрии имаде неки политички интереса, кои су свим славенским племеном обштепити. Овамо смо броили саставлѣнѣ државнога заступства, одбиянѣ веленемства, дуализма, надалѣ бирократие и парламентарне владе по већини глава, напокон обрану земаљске аутономие, те смо доказали, како да е такова заедничка акция политичка у граница хисторичкога права посве слободна и могућа.

Кому се то чини панславизмом, тай чини насилѣ речи и пойму, да их окрене проти найправедниим интересом славенски племена Аустрие, тай се опире сили истине, коя се пред очима сви нас показуе, да су наведени интереси сбиля обшти аустриянским Славенима. (Цукунфт)

Нови Сад 12 нов.

Досад смо добили више дописа из Бачке и и Баната, у коима се нови и нови кандидати за посланике предлажу. Нека су од тих писама у овом листу и саобштена, а многа остала неупотреблѣна поглавито сбог тога, што држимо, да е већ време, да се бирачи у едном кандидата сложе, кога мисле изабрати. Тай исти случай е и са кандидатима, кои су у нашем листу предложени. За многе іошт не

Ово, вальда и г. М. познато ће бити? А што оно у одговору вели: да се „клонио мѣста гдѣ е сваки други разговор пре на реду, него духовна забава“ за ово г. Монаша „изречение,“ као и за оно где каза, да би се Чоке „већма с њима задовољио“ што е „знао гдѣкою крайцару на набавлянѣ његових и других знатних дѣла заштедити, него да е по извѣстним мѣстима новац у залуд проарчио,“ мого би човек запитати, од куд му таке речи на ум падоше, те их, у одговор свой на „рецензию духовни беседа“ уплете? Ако се на мене односе, на прво изречение „мртви“ мой клиент одговара: Der Heuchler, auch wenn er nicht von der bösesten Art ist, gleicht alle zeit einem Mörder, der sich flüchtig hinter Gebüsche versteckt, um nicht verrathen zu werden. Чоке, „des Heuchlers Leben;“ а на друго сам ћу са исповешћу одговорити: да я нити сам кою крайцару туђу од кога досад примио, нити сам имао прилике примити, дакле нисам могао ни проарчити е. „Du, der du also klagst, prüfe dich ebenfals, ob du nicht in deinem Leben schon vielfältig zu der Klage Anlasz gegeben, die du jetzt gegen andere führst. Чок. стр. 241.

Г. Монашевић изволева іош у свом одговору као са троношца прорицати; шта ће ко мислити и помислити при читаню рецензие на дух беседе, и „од свег срца“ (ал я би реко мало и у срцу) рећи: што писао и радио ништа нисам, „бар вам“ вели, „нико несме рећи, да сте литерарни крадљивац“. Совим речма г. М. смешан ми се показа, као да овай кои ради и пише, а іош што е смешние, што држи, да овай мора на „далеко тражити књижаре и око читаня и ученя благочестивих књига очи кварити, и време трошити, кои оће да буде, по његовим речма „литераран крадљивац“ та я сам у „рецензии“ казао, да, критика књижевна оном кои туђе умне производе за своє собствене у свет протуруе „процес књижевне крађе на врат баца *) у ком процесу мого е г. М. лако победити, само, да е пре, него што е од ствари одустао и три у здраву ногу забадати почео, противно доказао.

Но да би читаоци наши видели, да ли сам я тако сагрешио, кои сам рекао, или г. Монаш, кои, обилазећи ствар, узе слободу са личности другог шалити се, споменућу опет и осветлити „слово“ (као што вели) његово у нед. 24 по сешест. стр. 199 дух беседа. Слово е пуни шест страна кое г. Монашевић починѣ овако: „у толико е велика любав родитеља према деци своіой, да се више чувствовати може, него описати. Шта родительи за свою децу чине, врло се лако дає из пресилне и превелике любови њихове заключити. И данашњи примѣр Јира у св. енангелию неизмѣрену любав родительску довољно докавуе. Он едину кћер имаући, коя е преболна била, пузио е на колѣнима пред спасителя и молиога да би е исцѣлити умилостивио се“ довде е његово (г. М.) па ома наставля из Чокеа: „О, дал има на земљи тврђе и нѣжние од оне свете свезе, коя срце дѣтета са срдцем оних спояваа, коима е оно ради живота свог на земљи благодарити дужно? и т. д. а „Чоке“ починѣ: gibt es auf Erde ein festeres, innigeres Band, als jenes heilige, welches das Herz der Kinder an das Herz derer fesselt, denen sie ihr Dasein auf Erden shuldig sind? etc стр. 23. Ч. II. и тако г. М. превео е сво овим преводом, до последњи 6. врста, са коима врстама завршуе Чокеово Elternverehrung овако: „И ово све бл. хр. што сам данас не заиста по суети каквой но по строгой дужности моіой пастирской изговорио, речи су самог Христа Спасителя, кои нам сваку срећу и напредак жели; а я као слуга божия само сам имао срећу такове речи вам изговорити, кое изговарајући у исто време с хр. спателѣм велим: Блажени слишащи Слово Божие и хранящи е. Лук. 11 28. Сад кад е имао волѣ, г. Монаш, ово Слово превести, (а не извести) говорити и под своим именом штампати, а напоследку толике му светости дати, да све речи, из коих се слово Чокеа састои, Спасителѣвим речма назива; онда, питам читаоце наше, да ли сам я тако сагрешио, што сам искао, да би име тог Чекеа, ког речи, речма Хр. Спасителя назива, валяло у предговору казати, или г. Монаш парох Новосадски? Но Чоке вели: „Man möchte höher stehen, als viele andere, und erniedrigt sich doch gar oft unter die Niedrigsten. (28. I.) И опет: Wahres Verdienst zu ehren, ist Nimand fähig, der nicht selbst ehrwürdig ist und Sinn für tugendvolle Kraft hat. (Стр. 401. I)

Ово што сам, као на „одговор“ г. Монашевићу рекао, дужан сам био са мое стране рећи; а на оно где вели г. Мон., да би „прва дужност моя била, да развидим с точке догматичне, да ли се што неналази у дух. бес. противно начелима наше св. православне цркве“, рекао би да е г. Монаш заборавио, да су дух. бес. прешле цензуру консистории и — да *„речи Чокеа* нису *речи Христа*“, и опет, речи Христа, нису речи Чокеа! *)

Петар Марковић,
свештеник пирошки.

*) Овде морам споменути, да ми е едан од приятеля у том замерио, што нисам реч „крађе“ са другом заменуо, но е онда као ни сада, другчие Српски незвадо.

*) Почем се „Напредак“ едностранно у овом предмету владао, то смо морално приморани били примити у лист овай одговор, изоставивши из њега много, што на личност прелази. Уедно желити е, да се овой полемици край учини.

Уред.

знамо поуздано, у коме ће они срезу изабрани бити. Тако г. *Страшимировић* био е кандидован у кулпинском срезу, сад пак по жељи неколико родољуба бечејског среза кандидуе и тамо, и како нам се отуда явља има изгледа, да ће тамо и изабран бити. Г. Яша *Игњашовић* кандидован е за товаришки срез; сад чини нам се, да ће у Бачахиду изпасти. Г. *Чарноевић* найпре е у Кикинди, а после у В. Бечкереку кандидат био. Одпре чусмо, да е у Кикинди наишао на моћна ривала Рацковића; сад пак и у Бечкереку желе неки г. Ал Сандића за свога посланика имати; дакле избор г. Чарноевића за посланика засад ни е ни на едном мѣсту вѣроватан. Г Др. *Милешић* кандидовао е у срезу бечејском, али тамо е добио себи равна ривала. (Види допис из Сентомаша.) Ми држимо, а увѣрени смо, да многи наше мнѣние дѣле, да г. Милетић треба на сабор угарски да иде, кад ни е на хрватски отишао, а држимо да и он тако мисли, те зато да за времена гледимо, гди іошт нема валяног кандидата нашег, пак ту да он кандидуе, а надати се, да ћемо с њиме лако моћи продрети Као што е познато, у Вршцу има два кандидата, али су странке тако поцѣпане, да ће вѣроватно трећи изпасти. Не би ли ту кандидация милетићева успѣшна и по народну ствар користна била? Ми држимо, да би іой сваки казао: евала! — У парданьском срезу іошт непрестано се обштине ломе, кога ће, а тако исто и у другима нема споразумлѣня тако, да ће лако можебити и непознат какав кандидат за посланика изабран бити. Зато савѣтуемо бирачима, да између врстних найврстниег себи кандидата узму, ер изборни е акт на врати, пак би здраво шкодило народной ствари, да нас едним духом, духом правог патриотизма, задахнуте и одушевлѣне не затече.

ДОПИСИ.

—т— Карловци 3 нов. (закаснѣно)

Юче после подне изпратисмо светог Патриарха нашег до Дунава на дальни и важни пут у Пешту и Загреб.

После службе божие отишло е цѣло Сословие професорско са неколико отмѣних грађана високом путнику, и после неколико од стране корпорациие одушевлѣних изговорених му рѣчи одговорио е св. Патриарх, тронут овом синовом искреном оданошћу, са урођеном му речитошћу тако, да га е милина било слушати. Излишно би било овде споминати, да е у архиерейском опроштаю на првом мѣсту споменута била обрана наших народних права, као главни задатак нѣговог путованя.

На агенции дочекала га е сва гимназ младеж с довольним бровм мѣстних грађана, нити се ту кое с мѣста маћи хтело, дакле се пароброд ни е са високим путником кренуо.

Народ наш жели своме поглавару црквеном срећан пут, и да нам се са законито признатим нашим народним правима іошт срећние и радосние врати.

Мѣсто себе до повратка свога оставио е свети патриярх у двору и конзистории ревностног архимандрита г. Дионисия Поповића.

Г. протосинђел Живковић отишао е у свой новодобивени манастир Бездин; гди ће у смислу рѣшеня архимандритом постати. Сбог овог новог опредѣленя свога мораде он као изабрани посланик за хрватски сабор мандат положити.

Ђ. Сентомаш 9. новембра.

Овамо е дошао наш народни юнак и кандидат за угарски сабор г. *Ђ. Страшимировић*, Он е овде светчано дочекан. Овдашњи родолюби дали су њему за чест банкет, на коме е било више здравица. Као што е познато за бечейски срез од стране србске имамо само два кандидата за угарски сабор: гг. *Страшимировића* и *Милешића* Да не би покрай поделѣних гласова саевим трећи изпао за посланика, то е г. Стратимировић овамо дошао, да се сам лично увѣри, на чиой е страни маньина, пак да се тай благовремено одрече свое кандидатуре у овом срезу. Како ствари у Бечею (Ст.) стое, не знам, али о Сентомашу могу вас поуздано извѣстити, да е овде стратимировићева кандидатура сигурна. То исто може се рећи и о Турии Петровосело и Фелдварцу већином е засад на Милетићевой страни. Овде многи бирачи ни су се уписали, као што е то у вашем листу већ обавлѣно, и чуем с поуздане стране, да е г, Стратимировић сад то преко телеграма г. дворском канцелару *Майлашу* явио и рекламирао. По овоме, можемо се надати, да ће се іошт преко две стотине уписати, Заиста желити е, да међу нашим првим посланичким кандидатима не буде никаква трвеня, ер то би само трећем у рачун могло ићи. — Кад сам вам већ о банкету и дочеку Стратимировићевом явио, вредно е и то споменути, да га е едан старац Србобранац овако поздравио: „Господине! Ми смо ваши дужници іошт од 1848 године. Примите за сад у име дуга нашу захвалност и будите наш посланик.

— К — У Загребу 3 нов. *)

Од како се сабор троедне кралѣвине у Загребу скупио,, свако се вече конференције држе 2 нов. у дворани заключено буде, да се нѣгова преузвишеност г. Штросмаер средством депутације на конференцию позове, или ако доћи не може, да извѣстие свое, будући да су се две странке у сабору примѣтиле, даде, кое ће се придржавати. Од тих страна, една е за солидарност с Мађарима; (ова е за сад у маньини) а друга е за независност Хрватске према свима другим кралѣвинама при рѣшаваню државоправног питаня. Кад се трећег нов. у дворани членови конференције скупе, буде позвана депутация, коя е опредѣлена била, да г. бискупа Штросмаера у конференцию позове, да извѣстие свое о свом посланству даде, изиђе на среду г. обрштар Заставниковић, кои е предпоменуту депутацию предводио с овим речма: Господо моя, я сам био код г. Штросмаера и он се изравио, да због слабости не може доћи у конференцию, но од свое стране явля, да ние за дуализам него за цѣлокупност аустриске монархие. — После овог извѣстия продужи се у конференции под предсѣдничством г. бискупа Краля савѣтованѣ, при ком е до стотине посланика било. Савѣтовало се о стварма кое се народног живота тичу, найпосле зачу се глас, да г. Цепулић има сачинѣн програм, кои би на сабору за правац служити могао. Програм од више точки одма на закгеванѣ конференције после кратког но озбильног и мудрог предговора буде од истог г. Цепулића прочитан и са узликом примлѣн. Но Павле Николич прота карловачки, чувши да се у трећой точки реченог програма петроварадинска регемента, коя войводовини спада, споменула, а о войводовини ни спомена нема, устане и почне од прилике овако говорити: Господо моя, у колико се радуем да сам варадинску регементу споменути чуо, у толико ме душа моя боли, што ни речице о войводовини србской не чуем. Опомените се, славна господо, 1848 године, и майске наше скупштине, кою сте и ви у оно време признали; опомените се оног одушевленя, коим сте исте године у овом граду Срблѣ дочекали, и свезе, у кою сте с народом србским ступили; опомените се благовештенског србског сабора у Карловци 1861 држаног, ког сте заключеня и ви пређашнѣг сабора овде свечано усвоили, и знайте да войводовина србска и данас у србским грудима живи. Немойте, господо, заслуге народа србског из вида губити, него свакои свое дайте; варадинска е регемента у войводовини, ову треба подићи, с овом смо жельом ми сремци дошли, да иштемо што е наше, а мислим, да ћете и сами нашу желю усвоити, и свакои свое треба дати, ер што е вами, господо, мило, то е и Србима драго. На ове речи од свию се стране одобраваюћи глас зачу, да су желѣ Србаля праведне, и да се неће на овом собору праведна србска закгеваня у призрѣнию войводовине из вида изгубити; и одма се за тим установи одбор од 16 лица, кои ће више споменути програм, ако би іошт што нуждно било, исправити или додати. Лица су гласанѣм слѣдуюћим редом избирана: Др. Субботић, Цепулић, Кончина, Трнски маіор, Вебер, Заставниковић обрш. Кукулѣвић загребачке међе велики жупан, Рачки, маіор Матић. Вилип Соић, Ловрић. савѣтник Прица, Мажуранић, Ангелић, Николић, Іордан, Пейчић. — После овог избора іошт е разговора било, но концерта ради, кои се у част саборски посланика давао, буде за сутра сѣдница одборска одложена. —

— с — Из средњѣ Бачке 10 нов.

У поштованом вашем листу споменуто е пре неки дан, да ће заключеня нашег разправног црквенонародног сабора до конца ове године потврђена бити; али уедно е и сл. уредништво приметило, да горнѣм гласу премда он с поуздане стране долази, ипак на основу досадашнѣг свог искуства не може и не сме подпуно веровати. И ми смо тай глас радо чули, ер би желили, да се обистини: али нико нам неће замерити, што смо непрестано іошт неверне Томе. Камо срећа, да се у нашем „невѣрию“ преваримо. Чини нам се, да би онда на све наше црквенопросветне яде заборавили; заборавили би на сва злоупотреблѣня, коя се у нашой конзисториии чине. Ер тежко нам мора пасти да се парохие пре издаду, него што дотични протопрезвитер свой званични извештай поднесе, да е дотична парохия упразднѣна. Тако исто и у манипулираню фонда свештеничког нема никаква законитог реда. После смрти покойног пароха Вуковића, кои е касир био код споменутог фонда, требало е скупштину свештеничку сазвати, да ова избере касира, у коме повереня има. Али та скупштина никако да се сазове, него се фонд наши сиротица управля по вольи њи двоице или троице. Тешко нама под оваком управом!

*) Овай е допис 6 дана! путовао од Загреба до Новог Сада. Ур.

Л. Д. Из Гаада 5 нов.

За нас Србе сада наступа врло важна епоха. — Приближуе нам се земаљски сабор Угарски гди ће се важно питанѣ народности решити. —

Ако смо икада при избору посланика наши пажљиви бити морали — то заиста сада почем са сазиванѣм реченог сабора и са избором верног посланика, зависит ће материални и морални развитак наш. —

Пре него ће се к избору посланика приступити, требамо се добро споразумети и тако братски сложити. —

Срби у овой страни жевећи, многи обрлаћени, многи из користолюбия и обвезаности свое, заборавише задатак свой, продужише се странама, коя игнорираю хисторична права наша.

Ние ми задатак упуштати се у дублю политику, но одазвати се неким дописницима вашег поштованог листа — кои се найвише и на неке свештенике вайкаю.

Истина е да свештеник многе за собом повести може, слѣдователно е и сваки онай небрига, кои люде и парохияне свое несложи и неуедначи.

Іошт ние час избора куцно, іош се можемо сложити и многи од свои нецѣлисходни начела попустити — да ни едан од наших окривлѣни „неверством“ жигосан небуде. —

Два су кандидата у срезу нашем (Парданьском) едан Александер Николић од Рудне, други Богдановић из Парданя. —

Већина е среза за Николића од Рудне. —

Коме су врлине реченог Николића од Рудне познате; сваки кои постояни характер уважава — мора свое поверенѣ реченом кандидату с тим тврдим уверенѣм поклонити — да ће поверенѣ наше онако као едан од найврстних србски мужева уважити и оправдати.

Ми реченог вреног кандидата нашег Александра Николића од Рудне, добро познаваюћи ко е? и шта е? слободно свима оним родолюбивим обштинама, кое из разни узрока с нами се непридружише, свойски препоручуемо и велимо: да у овом времену сваком духу неверую, ер и многи притворни пророци у свету се являю — — — — слѣдуймо даклем оним срдачним речма србског цар Стевана: тежко свуда своем без своега!!!

⊕ Дивиши 6. новембра.

У бр. „Србобрана“ 86. читамо кратак, али умѣстан допис г. Александра Николића руднянског. Повод истом допису дадоше неки дописници, а нарочито В. Бечкеречки дописник г. П. кои у бр. „Србобрана“ 83 г. Алек. Николића „мађаром“ назива, овако изражуюћи се: „Парданьски е срез скоро чист србски; овде за кандидата ставио се Шандор Николић „Мађар.“ (на кое г. У.?!) — — —

Кроз више година тежким бременом и великим теретом яко притиснути, у школи страданя и трпленя патећи се научисмо се мудри бити: увидисмо, да данас без доброг међусобног споразумлѣня, без братске слоге, и без свойске и узаймне любави ни до чега доспети неможемо; увѣрисмо се, да се правде свагда придржавати имамо. Мрвост, неслога и раздор есу ли кадгод добре послѣдице за собом повући могле? Никад. Ако смо баш понешто неприятног и неудесног између нас и имали, то све треба сада саевим заборавити, и лепо се братски измирити валя; ер желимо ли се данас Богу помолити, и у име божие штогод добро започети, и срећно довршити, онда нам и свето еванѣелие саветуе говорећи: „иди найпре измири се с братом твоим.“ Шта помаже овог, или ти оног явно врећати?

Срби бирачи парданьскога среза, кои г. Александра Николића за свога посланика изабрати желе, врло добро знаду: да е нѣгова породица србска и одлична, да е он Србин, честит и валян муж, човек за тай посао, кои поверенѣ заслужуе, и да лепо знанѣ и красну способност нѣгову нико ни чим побити и засѣнити неможе. Парданьски е срез и год. 1861. Србина за свога посланика изабрао, па ће и сада Србина, и то баш г. Александра Николића сигурно изабрати, ер е он и путем явних србских листова за Парданьски срез препоручен.

Толико овом приликом о. г. Александру Николићу, руднянском.

Исти дописник г. П. у свом допису вели; „наше свештенство, кое по простим мѣстим найвећи уплив на народ упражнява, само мађарима, и нарочито већ засада познатима мађарскима кандидатима за посланике удворити се труди.“ Да е изражай

овај за наше сеоско свештенство нека са укором очитана пресуда, против кое се глас подићи мора, то ће нам сваки допустити. Г. доп. П. ние, нити може бити ямачно увѣрен и истинито осведочен, да сви*) сеоски свештеници наши при избору земаљско-саборских посланика, као Беодрански и Паданьски поступаю. Зато с наше стране у име приликом избора земаљско-саборских посланика мирно и честито понашаюћег се сеоског свѣстног свештенства нашег против таковог неправедног нападаня свечано се ограђуемо.**)

Троедна краљевина.

„Позор“ явля да су одсѣци саборски повайвише већ готови с овѣриванѣм избора или верификацином. Чуемо, вели „Позор“, да е ту било жестоки крешева особито за бански стол, коему либерална странка узкраћуе право гласованя, а противна га брани. То нам се чини велика недослѣдност; ер е садашньи сабор састављен великом страном из истих људи, кои сећаху и год. 1861, у сборници, пак онда е било право гласованя мало не едногласно узкраћено банском столу, као што то захтѣва и сама нарав репрезентативне системе, да едно судиште неможе као таково утицати у законарство. Да читаоцима нашим протумачимо ово поступанѣ, морамо им натукнути, да чланова банскога стола има 14, па би вальда сви гласовали с противном странком.

У осталом се о том овѣровном послу пишу записници, кое ћемо и ми приобћити, те ће из њи читаоци наши аутентички и потанко дознати, како се е код избора поступало, ер има доста притужба. Вальда ће ту реч бити и о самовольном противзаконитом поступаню нѣкоих великих жупана итд

Уз то се странке марљиво договараю и свое поступанѣ прецизираю. Прекючер е имала састанак либерална странка, у коем се е изабрао одбор, кои ће саставити програм према садашньим околностима. Из њега ће онда обћинство потанко дознати, куда ми тежимо и какве су оно гадне потворе, што но су их противници наши по свету разтурили, док нисмо имали посебнога органа, мислећи, да се нећемо моћи одбранити. Но свака сила за времена, а неволя редом иде.“

У Загребу, 15 нов. Чланови саборски поразделени су у пет одбора:

У 1 одсеку: предсѣдник Иван Кукулѣвић, велики жупан загребачке жупание, а извѣститель Иван Вончина, поджупан рѣчке жупание.

У 2 одсеку: предсѣдник бискуп Иван Краль, извѣститель одвѣтник Мато Мразовић.

У 3 одсеку: предсѣдник барон Левин Раух, извѣститель др. Франьо Рачки.

У 4 одсеку: предсѣдник бискуп І. І. Стросмаер, известитель судац Мартин Ожеговић.

У 5 одсеку: предсѣдник кардинал Юрай Хаулик Варальски, извѣститель одвѣтник Мирко Хрват.

Галиция.

Из Лавова являю од 8 новембра: Югрос е издана една окружница од овдашнѣг наместничтва на све явне листове, по коіой е Његово Величество найвишим решенѣм од 6 о. м. наредило, да се све каштиге затвора, кое су због политичних злочинства, прекршая и преступака од галичких цивилних и войничких судова од почетка 1863 год. изречене, кое нису до сада издржане, и ако не стое у свези са коим другим кажньивим дѣлом, опростити имаю, и да се тога ради уапшене особе, одма из затвора одпустити имаю; а уедно да се и изтраге, кое су за такова дѣла код галичких судова поведене, систираю, и зато у изтражном затвору налазеће се особе на слободу пусте. — Задовольство е обште због ове найвише милости.

— Вѣст коя е више пута проношена, да ће тайни саветник Голуховски намѣстник у Галиции постати, сада ће се као што кажу обистинити; гроф ће земаљски сабор већ као намѣстник отворити.

— Галички сабор ће, као што се говори, пошто іош неколико избора до отвараня неће свршен бити, при отвараню 138 посланика брояти, и то 68 из изборних срезова у земљи, од притежателя великих зем. комплекса 49, од варошких срезова 19, из трговачких комора 3, посланика од свеучилишта 2, арцибискупа 3, и бискупа 4. — По народности имаю Рутени 50; Поляци 87 гласова; касние ће ови добити іош 9 гласова, тако да ће од польске народности свега 96 посланика на сабору бити; Рутени ће добити іош 2 посланика; од те немачке народности само е едан посланик, и то ректор лавовског свеучилишта Што се тиче политичких партая, те ће се, као што „Газ. Народ“ држи, у првом добу сесие едва опазити. Тек кад начелна питаня на разправлянѣ дођу, онда ће се политичке партае появити. — По „Часу“ састои се задатак галичког сабора у томе, да Галиция задобие у царевини онакав глас, какав би као земља од 4 милиона требало да има, и кои би зацело имала, да се не налази у изузетном стању. Ова изузетна ситуация била е просто послѣдица тога, што ние било асоциящие, заедничтва и хармоние социялних елемента, кои су се често антагонизму кланяли.

— О догађаима при изборима у Лембергу — пише „Дебата“ — саставлямо у следечем све што нам е у том обзиру из приватних дописа и из галичких листова познато. Али морамо приметити, да су по телеграфу явлени ексцеси, о коима се не можемо сумняти, у свима известиями само овлаш и неточно споменути.

„Газ. народова-коя се у партаичности своіой за Голуховског и против еврейских бирача найдалѣ осуђуе, пише:

„Євреи су предикама Рабинера, кои су на себе метнули орнат што га на дан помиреня међу, у синагогама фанатизирани, и последице тога показале су се при изборном акту. Кад е Еврей едан свой глас за грофа Голуховског дао, мал' га не убише. А кад други Еврей, кои е у изборной комисии седио, на свое едноплеменике обратио и на ред их позвао, бацише се на њега. Фанатизирани Євреи напунише на хиляде дворане ходнике и и авлие, тако ди бирачи нису могли до изборне урне доћи. Нико више ние био у стању ред одржати. Ножеви су се показали и на то е войска у помоћ звана. Сваки час е могло жалостних догађая бити. Огорченѣ е до найвећега степена дошло.

Италия.

Као што се говори нови посланик аустриски у Риму, барон Хибнер, ние тамо баш найболѣ примлѣн. Да ли е томе крива предстоећа ревизия конкордата, кою ће он спровести имати, или да ли е особа његова, или су политички узроци друге врсте криви, што му се бавленѣ у Риму горчи, то се незна. Дописник „Часа“ из Рима уверава, да е поглавито барон Бах, кои е у Ватикану врло облюблѣн, ту антипатию против свога наследника проузроковао. Хибнер ће 8. о. м. у приватной аудиенции свою кредитиву предати; званично приманѣ пак биће тек око Божића. Осим ревизие конкордата коя е у изгледу кажу да барон Хибнер има налог, да римской столици уверенѣ даде, да ће Аустрия папу само морално подномагати моћи. Бах остае, као што исти дописник явля, за сада у Риму, где е у палати Серни квартир узео, да тамо ултраконзервативцима разним кардиналима, прелатима и калуђерима, кои вѣга као свога Венямина и зеницу гледе, саоре дае.

Грчка.

Као што се чуе предстои неки судар између Италие и Грчке, кои због тврдокорности грчке владе може већега замашая бити. Єдног талиянског подайника (Малваси) злоставио е едан грчки полицайни чиновник (Брагано) приликом неке вике. Грчка влада е после тога чиновника одпустила и држи да не мора іош и другу какву сатисфакцию дати; но талиянски посланик, гроф дела минерва, добио е налог да найвећу сатисфакцию иште, па да би захтеванѣ његово веће важности имало, већ е талиянска корвета „принципо де Кариняно“ коя е у Крфу штационирала, у Пиреус оправлѣна. Грчка е искала интервенцию три заштитне силе, али ове су се одма решително изясниле, да се у ту ствар не могу мешати.

Енглеска.

О процесу Фениера пишу: Ирска полиция е ненадни лов уловила, ненадни бар за публику. Ямес Стефенс, кои као што веле на челу фениског покрета у Ирланду стои и на кога е разписана награда од 200 фунти штерлинга, кои га ухвати, ухваћен е у едном предградию Дублинском. Тридесет конштаблера са пиштольима у руци јурише ноћу у кућу, кою е он под именом Херберт под кирию узео. Они нађоше осим њега іош друга три Фениера, Кикхама, Дуфи и Дрофи, кои сви из кревета у тамницу отићи морадоше. У стану његовом нашло се много смока и више пиштоля. Истога дана іош бише уапшени пред полицайног судца доведени; Стефенс се изяснио, да у той „хистории“ неће бранителя узимати.

Америка.

Из Нюіорка являю од 22. октобра. Као што явля „Нюіоркски Хералд“ заповедио е државни секретар Велес, да се сви опанцирени бродови наоружаю и да се продая транспортских кола, муниције и другога материјала обустави. То се приписуе, као што веле, желњи американске владе, да буде против напрасног кретаня Фениера наоружана, али ће пре бити демонстрация против Енглеске.

НАЙНОВИЄ.

Будим 9 нов. Избори посланички свршени су. У првом изборном срезу изабран е (извикан) за посланика барон Етвеш, у другом Петар Рат.

Лавов 8 нов. Услѣд обнародоване амнестие цѣла е варош са предградияма освѣтлѣна. У Кракау тако исто.

Колошвар 8 нов. Ердельски е сабор данас од кр. повѣреника ц. кр. фелдмаршала грофа од Кренвиле отворен. Кралѣвски е рескрипт прочитан у сва три езика: мађарски, немачки и романски.

Загреб 8 нов. Говори се, да ће у сабору за првог подпредсѣдника изабран бити г. І. Мажуранић.

ТРГОВИНА.

ПЕШТА 9 нов мутно и хладно. вода опада.

Продая у пшеници. Цѣна стара. Кукуруз за пролеће продаван по 2. 3 нов.

В. БЕЧКЕРЕК 6 нов. Зимньи усеви свршени. Време е врло лепо; често и топла киша, што усевима яко прия. Мишева и рчака на све стране, и само им може дужа ладна киша шкодити. Пшеница се добро продавала (2. 50—70 н.) зоб и ечам по 90 н.; кукуруз у клиповима по 1. 30 нов.

КУЛА 4 нов. Услѣд поруке са стране цена е у пшеници мало скочила, а сад е почела падати. Продавана е пшеница по 2. 70 нов. Рчкова и мишева доста.

ОБЈАВА НАГРАДЕ

од српског ученог друштва.

Да би се испитатељи историје јужних Словена побудили на подробно критично испитивање појединих важних догађаја и појава нашег народног живота, српско учено друштво закључило је расписати позив за оне књижевнике, који се занимају са истраживањем на пољу повјестнице Срба и јужних Словена у обште, да испитају догађаје и учење секте богомила (Patareni Manichei) која је у једанаестом, дванаестом и сљедујућим вековима постојала међ јужним Словенима а нарочито у Босни, а коју су римске папе много настојавали искоренити, особито помоћу угарских краљева; те да у особитой расправи одговоре на сљедујућа питања:

1. Кад су се појавили богомили у Босни и у обште међ јужним Словенима; какви су њихови догађаји и њихова судбина.

2. Какво су имали учење и какву су исповедали веру, па и које су имали устројство цркве и обштине.

3. Да ли је секта богомилска у свези са старим јеретицима мале Азије, Сирије и Јерменске, Манихејима, Евтихијевцима старим и новим, Катаренима, Иконоборцима, а особито са учењем монаха Василија, сажеженог у Цариграду 1119. год.

4 Кад је ова секта богомилска постала, и да ли је у свези са јересима на западу, са Патаренима, Албигензима и другим, против који је папа Инокентије III. завео инквизицију.

5. Како су нестали богомили у Босни, шта је од њи било најпосле, да ли су се они највише потурчили.

Ова расправа имала би изнети око десет штампаних табака, и чисто преписана од другог не од њеног писца, има се послати председатељу српског ученог друштва у Београду у запечаћеном пакету означеном девизом којом ће се означити споља и запечаћено писмо, у ком ће бити име, стање и пребивање њеног сачинитеља.

Рок, до ког имају се послати расправе реченом председатељу српског ученог друштва у Београду, оставља се до конца месеца Новембера идуће 1866 године.

Коју од послатих расправа одређени од друштва за то чланови њеног одсека за науке историјске и државне нађу да је најбоља, те писац добиће од истог друштва награду од 50 дук. цес. т. ј педесет дуката цесарски у злату, с тим да зато он задржава право собствености на своју расправу, али да буде дужан исту расправу издати на свет штампану најдаље за једну годину дана; а ако би писац пристао на то, да уступи своју расправу овом друштву, добиће за то као накнаду 100 т. ј. сто комада исте своје расправе штампане о трошку друштва.

У Београду дана 3. Новембра 1865.

По налогу одбора српског ученог друштва секретар и касир друштва
ДР. ЈАНКО ШАФАРИК.

Бечка берза од 11. новембра

Сребро — — — — — — — —	107. 50
Дукати — — — — — — — —	5. 18

ЛУТРИЯ.

Темишварска од 22. нов. римск.	84.	10.	66.	81.	11.
Будимска од 18. новемб. римск.	41.	83.	73.	36.	69.

Станѣ воде на Дунаву.

Нови Сад 10 нов. 3 стопе 4 пал. Опада

Пешта 8 нов. 2 стопе 11 пал. Опада

*) Г. дописник бечкеречки П. и ние казао „сви;“ имамо ми заиста и то доста таквих сеоских свештештеника, коима се основано можемо поносити. Ур.

**) За любав народне ствари требало би неке увреде и опростити, кое се у допису бечкеречком налазе, особито када знамо, да се оне на све нас не односе, него на поједине. Што се пак тиче избора г. Алек. Николића Руднянског, ми га изближе не познаемо, и зато не можемо бити противу њега, особито ако да бирачима програм, кои не побия цене захтеваньма нашег народног сабора. Уред.

Уредник и издаватель Петар Нинковић.

Брзотиском Игнята Фукса у Новоме Саду